

Отже, новий Закон № 4536-IX представляє збалансований підхід до посилення контролю за операціями з нерухомістю. З одного боку, він спрощує адміністративне навантаження на приватних нотаріусів через квартальну звітність, з іншого – забезпечує повну прозорість всіх угод для податкових органів.

Запроваджені правила спрямовані на підвищення прозорості ринку нерухомості, боротьбу з тіньовими схемами, які тривали роки супроводжували угоди з нерухомістю. Тобто, очікується скорочення кількості спекулятивних операцій; легалізація доходів громадян, які хочуть придбати житло; формування більш якісної та повної статистики ринку.

Це також матиме практичні наслідки для покупців, зокрема, неможливість приховати факт придбання нерухомості; необхідність документального підтвердження джерел коштів; ризик додаткових перевірок при значних покупках. Для покупців це означає більше бюрократії, але й підвищення захищеності угод.

Нові правила фактично завершують епоху «сірих» операцій з нерухомістю. Ринок стане більш цивілізованим, але й більш жорстким до тих, хто не може документально обґрунтувати походження коштів. Це може призвести до короткострокового зниження активності, але довгостроково оздоровить ринок.

Л. Чернявська, наук. співроб., НЮБ НБУВ

До проблеми законодавчого врегулювання захисту адвоката від ототожнення з клієнтом

Верховна Рада України 16 липня 2025 р. ухвалила Закон України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та Кримінального кодексу України щодо забезпечення дотримання гарантій адвокатської діяльності» (реєстр. № 12320). Його метою є створення дієвого механізму захисту прав адвокатів та гарантій їх професійної діяльності, що є невід’ємною складовою забезпечення конституційного права громадян на професійну правничу допомогу. Прийнятим Законом України пропонується: доповнити КУпАП новою ст. 185-16, якою передбачити адміністративну відповідальність за публічне, у тому числі через медіа, журналістів, громадські об’єднання, професійні спілки, ототожнення особою адвоката з клієнтом, якому такий адвокат надає професійну правничу допомогу. За такі дії встановлюється штраф від 200 до 800 НМДГ. Крім того, пропонується надати право посадовим особам органів адвокатського самоврядування складати протоколи про адміністративні правопорушення в разі порушення гарантій адвокатської діяльності, а також викласти в новій редакції ст. 397 КК України, та визначити форми втручання в

діяльність адвоката, а також порушення гарантій адвокатської діяльності, що визнаються кримінально караними діяннями¹¹.

Тож відтепер законодавчий зміст терміну «ототожнення адвоката з клієнтом» буде визначено як будь-яка ідентифікація (асоціація, пов’язування) адвоката з клієнтом, з діяльністю чи вчинками його клієнта, що створює упереджене ставлення до адвоката, вказує на особисту причетність адвоката до справи клієнта, впливає на незалежний статус адвоката та/або чинить негативний тиск під час здійснення адвокатської діяльності, та/або порушує гарантії адвокатської діяльності, та/або перешкоджає реалізації прав адвоката, передбачених Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». Справи про такі адміністративні правопорушення розглядатимуть судді районних, районних у місті, міських чи міськрайонних судів. Протоколи складатимуть голови рад адвокатів

¹¹ Верховна Рада України прийняла Закон України щодо забезпечення дотримання гарантій адвокатської діяльності. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://www.rada.gov.ua/news/razom/264067.html>

регіонів або уповноважений Радою адвокатів регіону (РАР) член ради адвокатів¹².

Нова редакція ст. 397 КК України деталізує форми перешкод до здійснення правомірної діяльності захисника чи представника особи по наданню правової допомоги або порушення встановлених законом гарантій їх діяльності та професійної таємниці, як: «незаконне перешкоджання прибуттю адвоката до суду, органів прокуратури, органів досудового розслідування, на підприємства, в установи, організації незалежно від форми власності, до їх окремих приміщень для здійснення представництва інтересів особи, якій таким адвокатом надається правнича допомога, незаконне перешкоджання зустрічі адвоката з особою, якій надається правнича допомога, а також будь-яке інше умисне перешкоджання здійсненню професійної діяльності адвоката та виконанню його повноважень, визначених законами або іншими нормативно-правовими актами із здійснення захисту або представництва особи»¹³.

Ініціатором ухваленого документа є Національна асоціація адвокатів України (НААУ), яка висловила вдячність парламенту, який підтримав законодавчу ініціативу. Голова НААУ та Ради адвокатів України (РАУ) Л. Ізовітова відзначила, що прийнятий законопроект дозволить сформувати ефективний правовий механізм реагування на порушення прав адвокатів та гарантій їхньої діяльності, оскільки, за її словами, проблема ототожнення адвокатів з клієнтами в Україні набула системного характеру. Неврегульованість цього питання створює підґрунтя для тиску, публічної дискредитації адвокатів, що суперечить принципу незалежності адвокатської діяльності і шкодить праву людини на справедливий суд.

О. Шевчук, адвокат, партнер Barristers та спікер Національної асоціації адвокатів України

¹² Національна Асоціація Адвокатів України. URL: <https://unba.org.ua/news/10548-tih-hto-ototozhnyue-advokativ-z-klientami-shtrafuvatimut-uhvaleno-zakon.html>

¹³ Національна Асоціація Адвокатів України. URL: <https://unba.org.ua/news/10548-tih-hto-ototozhnyue-advokativ-z-klientami-shtrafuvatimut-uhvaleno-zakon.html>

(НААУ) зазначив, що багато років українські адвокати ставали мішенню тиску лише через те, що виконують професійну роботу: захищають непопулярних підозрюваних, беруться за політично чутливі справи, вимагають від слідства дотримання процесуальних правил. Публічні кампанії проти адвокатів – з яриками «захисник зрадників/убивць/корупціонерів» – підживлювали хвилі погроз, спроби зриву судових засідань, фізичні напади і репутаційні наративи «винен, бо захищає винного». За даними офіційного звіту НААУ (українська та англійська версії), задокументованих випадків ототожнення з кожним роком більшало: 13 – у 2022 р., 21 – у 2023 р., 28 – у 2024 р., і вже 32 – лише за перше півріччя 2025 р. І це є неповна картина, бо далеко не всі інциденти потрапляють у статистику. Із цією проблемою в тій чи іншій формі стикаються всі країни. Саме тому європейська правова думка десятиліттями вибудовувала захист професії адвоката: незалежність, конфіденційність, професійна таємниця, захист від ототожнення. Результатом такої роботи стало ухвалення березні 2025 р. Комітетом міністрів Ради Європи Конвенції про захист професії адвоката, метою якого є зміцнення захисту адвокатів і створення механізму моніторингу виконання. Відтак, вважає О. Шевчук, Україна має не просто право, а обов'язок підняти ці гарантії до практичної площини¹⁴.

Заступник голови НААУ, Ради адвокатів України (РАУ) В. Гвоздій ухвалення законопроекту назвав одним із найвагоміших здобутків адвокатури останніх років у сфері захисту професійних гарантій. Оскільки лише відтепер встановлені реальні механізми притягнення до відповідальності за порушення заборони ототожнення адвоката з клієнтом. На практиці це означає, по-перше, суттєве зміцнення позиції адвоката у професійній діяльності, особливо у резонансних справах. По-друге – вагоме підвищення довіри до правничої системи України в цілому.

¹⁴ UA.NEWS. URL: <https://ua.news/ua/ukraine/advokat-kliient-chomu-zakon-pro-zaboronu-ototozhnennia-tse-zakhist-pravosuddia-a-ne-udar-po-svobod-slova>

Водночас деякі представники громадськості й адвокатської спільноти такі твердження не поділяють і наголошують на загрозі демократичним принципам через створюване прийнятим законом посилення тиску на медіа.

Зокрема громадські організації й представники медіа рішуче виступають проти такої законодавчої ініціативи¹⁵. Вони наголошують на небезпеці фактичного запровадження цензури у ході висвітлення представниками медіа та ГО судових справ. Така ситуація створюється через нечіткі та суб'єктивні критерії відповідальності за правопорушення. У першу чергу, це стосується правового тлумачення самого поняття «ототожнення» адвоката з його клієнтом.

Про те, що запропоноване визначення «ототожнення адвоката з клієнтом» є хрестоматійним прикладом недотримання принципу визначеності в нормотворчій роботі свідчить висновок Головного науково-експертного управління Верховної Ради України, а також висновок Проекту Ради Європи «Захист свободи слова та свободи медіа в Україні – Фаза II», підготовлений на прохання голови комітету з питань свободи слова у парламенті Я. Юрчишина: «Поточна редакція законопроекту використовує надто широке визначення ототожнення, що створює потенційну загрозу для висвітлення судових процесів у засобах масової інформації». Також саме на відсутності правової визначеності у запропонованій статті КУпАП наголосив генеральний директор Директорату з питань правової політики офісу президента України В. Дубовик¹⁶.

Розмитим і суб'єктивним є законодавче визначення й інших важливих термінів, таких як «упереджене ставлення», «негативний тиск» або «особиста причетність». Така ситуація

створює загрозу для об'єктивного висвітлення судових процесів і відкриває простір для свавільного тлумачення законодавчих норм та різноманітних зловживань.

Натомість у переважній більшості адвокатської спільноти такі твердження не поділяють і наголошують на тому, що нові законодавчі норми не несуть небезпеку демократичним принципам, а отже не перешкоджають публічному висвітленню судових процесів і не обмежують свободу вираження поглядів щодо діяльності адвокатів або їхніх клієнтів. Нові законодавчі норми, стверджують прихильники законопроекту, спрямовані виключно на захист адвокатів від навмисного ототожнення із вчинками чи громадсько-політичними поглядами клієнта. Вони не забороняють критику як таку, а лише створюють відповідний баланс між правом громадян на об'єктивну інформацію та правом адвоката на захист від дискредитації його професійної діяльності.

Експерти аналітичного центру прямої дії «Фундація DEJURE» Я. Кузишин, К. Шевчук¹⁷ та адвокат, партнерка АО «AZONES» Д. Свиридова визнають наявність в Україні (і не лише в Україні) проблеми ототожнення адвоката з клієнтом. Насамперед наголошують на небезпеці створення широкого поля для зловживань через розмитість законодавчого трактування поняття «ототожнення». Як наслідок, за бажання будь-яку публікацію, де згадується адвокат у контексті справи, можна протрактувати як порушення, а відтак – створити законні умови для наступу на свободу слова. Згідно з ухваленим Законом, протоколи судових справ, пов'язаних із цією проблемою, складатимуть голови або уповноважені члени рад адвокатів регіонів, а розглядатимуть – місцеві суди. У цьому зв'язку Д. Свиридова звертає увагу, на те, що, по-перше, строк повноважень всіх цих рад закінчився три роки тому. А по-друге, є ризик необ'єктивного розгляду справ цими радами, оскільки значна їх частина знаходиться під контролем

¹⁵ Центр прав людини ZMINA. URL: <https://zmina.ua/statements/zakon-pro-zaboronu-ototozhnennya-advokata-z-kliientom-gromadskist-zaklykaye-skasuvaty-zagrozlyv-dlya-svobody-slova-zminy/>

¹⁶ ZN.UA. URL: <https://zn.ua/ukr/LAW/odin-pidpis-prezidenta-i-konflikt-advokaturi-ta-svobody-slova-staje-realnistju.html>

¹⁷ Українська правда URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2025/07/25/7523408/>

Л. Ізовітової, яку пов'язують із В. Медведчуком. Експертка наголошує на тому, що очолювана Л. Ізовітовою НААУ за допомогою цього Закону намагатиметься чинити тиск на журналістів, про що свідчить нещодавній конфлікт між НААУ із журналістами видання «Дзеркало тижня», які описували глибоку кризу адвокатури на прикладі справи так званих «адвокатів-хакерів». Прикметною є також обставина, що ключову поправку, яка фактично забороняє згадки про причетність адвоката до справи, внесла А. Славицька, що згадується на плівках Окружного адмінсуду Києва (ОАСК) і наближена до його ексголови – П. Вовка.

На погляд адвоката В. Буняка, який у своїй практиці захищав одіозних клієнтів, таких як Н. Шуфрич чи хлопець, обвинувачений в побитті Т. Чорновол, є два випадки коли репутації адвоката може шкодити справа¹⁸: «Перший – це коли всі вважають, що особа – злочинець (вбивця, гвалтівник, скоїв ДТП і т.д.), але вийшов на свободу через неправомірні дії (або хабарі) адвоката. Інший випадок – це коли адвокат захищає знаного політика в резонансній справі. Але і тут «ототожнення» можливе, коли адвокат захищає не лише політика, але й просуває певну політичну ідею, як у випадку адвокатів Януковича. При цьому ще і гроші часто отримує не від клієнта чи його родичів, а третіх осіб». Загалом В. Буняк законопроект «про ототожнення адвоката з клієнтом» вважає шкідливим через обмеження права на свободу слова, і таким, що шкодить порядним адвокатам і адвокатурі в цілому.

Із В. Буняком погоджується й адвокатка, голова ГО «Антикорупційний Фронт Лариси Криворучко» Л. Криворучко¹⁹. На її переконання, справжнє ототожнення адвоката з клієнтом відбувається нечасто і зазвичай пов'язане з діями самого адвоката, який виходить за межі юридичного супроводу, просуваючи політичні ідеї клієнта. Наприклад, адвокати, які

захищають проросійських політиків і водночас отримують фінансування від сумнівних джерел, часто викликають суспільний осуд. Як, наприклад, це сталося із адвокатом В. Рибіним, який після захисту В. Медведчука та А. Шарія долучився до окупаційної влади Херсонщини. Водночас у таких випадках суспільне невдоволення і критика пов'язані не з адвокатською діяльністю, а із політичною чи протиправною поведінкою самого адвоката.

На переконання Л. Криворучко, ухвалення цього Закону матиме негативні наслідки, головними з яких стануть: обмеження свободи слова, зловживання з боку НААУ через вплив Л. Ізовітової та наближених до неї осіб у регіональних радах адвокатів, підрив довіри до адвокатури та врешті решт – до віддалення від демократичних стандартів.

Юрист Інституту масової інформації В. Зеленчук також вбачає в Законі загрози для свободи слова і зазначив, що йому не відомі приклади запровадження саме адміністративної відповідальності за ототожнення адвоката з клієнтом у європейських країнах²⁰. Він вважає, що захист адвокатів можуть забезпечувати інші механізми (зокрема реагування суду на некоректні оцінки ролі захисника), дисциплінарні механізми щодо представників системи правосуддя, цивільно-правовий захист через позови про спростування недостовірної інформації.

Головна редакторка медіа Watchers В. Матола²¹ у цьому зв'язку наголошує на важливості ролі комунікації у формуванні сприйняття адвокатів у суспільно резонансних справах. Вона акцентувала на нестачі системної комунікації між журналістами, адвокатами, судами та прокурорами. І нагадала, що у справах П. Шеремета та суддів Майдану хейт лився не лише на адвокатів, але й на прокурорів і суддів – без глибокого аналізу їхніх рішень.

¹⁸ Українська правда URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2025/07/25/7523408/>

¹⁹ Громадська Організація «Антикорупційний фронт Лариси Криворучко». URL: <https://www.anticor.foundation/novyny/22030/>

²⁰ «ADVOKAT POST» URL: <https://advokatpost.com/mezha-vidpovidalnosti-iak-media-i-advokaty-sperechalysia-pro-ototozhnennia-advokata-z-klientom/>

²¹ uba.ua URL: <https://uba.ua/ukr/news/zakhist-advokata-vd-ototozhnennja-z-klntom-mzhnarodn-standarti-ta-kontekst-ukraini>

Адвокат Н. Кульчицький зазначає, що проблема ототожнення адвоката з клієнтом, завжди існувала і продовжує існувати. І не лише щодо адвокатів, але й суддів і прокурорів. На його думку, асоціація правника з конкретними діями чи рішеннями є неминучою складовою публічного сприйняття, особливо у резонансних справах. Сьогодні ж у справах, пов'язаних з воєнними злочинами, суспільство часто ототожнює захист підозрюваного з виправданням дій окупанта.

Загалом чимало представників адвокатської спільноти не вважають ухвалений Закон оптимальним вирішенням проблеми. Зокрема, виконавча директор громадської організації «Адвокат майбутнього» Д. Писаренко²² вважає, що визначення поняття ототожнення у запропонованому законопроекті є занадто всеохопним і нечітким, що не відповідає принципу правової визначеності. Принцип визначеності вимагає: по-перше, щоб закон не містив надмірно розмитих або двозначних формулювань; по-друге, щоб правила застосовувалися послідовно й однаково для всіх; по-третє, щоб не допускалося свавільне або довільне тлумачення норм. За її словами, спроба закріпити гарантію неототожнення відповідає міжнародним стандартам і потребам часу. Однак для забезпечення балансу між правами адвоката і свободою слова необхідне більш чітке, зважене та пропорційне регулювання. Ця проблема потребує належного реагування як із боку держави, так і адвокатської спільноти²³. У цьому контексті важливо виробити стратегію адвокатського самоврядування для захисту професії та адвокатури у відносинах із державою. Законопроект № 12320 доводить: точкові зміни не замінять системних рішень. Україні потрібна справжня і невідкладна реформа адвокатури, яка зараз перебуває у гострій кризі, що давно і сильно б'є по репутації професії.

²² Watchers. URL: <https://watchers.media/articles/pokarannya-za-ototozhnennya-advokata-z-kliientom-yakiryzky-nese-zakonoprojekt/>

²³ ZN.UA. URL: <https://zn.ua/ukr/LAW/odin-pidpis-prezidenta-i-konflikt-advokaturi-ta-svobodi-slova-stajerealnistju.html>

Таким чином і представники медіа і громадськості, та значна частина адвокатської спільноти вважають Закон про «ототожнення» прямою загрозою демократичним принципам – спробою придушити свободу слова через притягнення до відповідальності за оціночні судження щодо діяльності адвокатів та їхніх клієнтів. Тобто мова йде про підміну понять, а сам Закон насправді є спробою заборонити критику під прикриттям міжнародних стандартів.

На думку Єврокомісії, Закон № 12320, який Верховна Рада України схвалила в цілому 16 липня, не забезпечує достатнього балансу із захистом свободи вираження поглядів. Про це йдеться у щорічному звіті Європейської комісії про розширення ЄС за 2025 рік. У тіншовому звіті до звіту Єврокомісії зауважили, що в разі набрання чинності закону будь-який журналістський матеріал, заява громадських організацій чи профспілок, публікація у соціальних мережах, що стосуватимуться справ адвокатів, які мають великий резонанс та суспільне значення, може стати підставою для накладення адміністративної відповідальності²⁴.

У висновку РЄ також посилаються на Конвенцію Ради Європи про захист професії адвоката (або «юридичної професії»; наразі очікується офіційний переклад Конвенції від МЗС), ухвалену РЄ в травні 2025 р., яку наразі не ратифікувала жодна країна. Україна так само, як і інші країни, перебуває на шляху до ратифікації. Проте вже зараз варто говорити про норми цієї Конвенції й адаптацію законодавства до них²⁵.

У ч. 5 ст. 6 Конвенції зазначено: сторони забезпечують, щоб адвокати не зазнавали несприятливих наслідків унаслідок ототожнення з їхніми клієнтами або

²⁴ «Детектора медіа». URL: <https://detector.media/infospace/article/245942/2025-11-28-zakon-pro-ototozhnennya-advokata-z-kliientom-maie-buty-pereglyanuty-zvit-ievrokomisii/>

²⁵ ZN.UA. URL: <https://zn.ua/ukr/LAW/odin-pidpis-prezidenta-i-konflikt-advokaturi-ta-svobodi-slova-stajerealnistju.html>

справами їхніх клієнтів. Це правило діє з урахуванням свободи вираження поглядів, закріпленої в Європейській конвенції з прав людини й національному законодавстві. У пояснювальному звіті також наголошується: положення не обмежує свободи слова, а має застосовуватись із балансом між захистом адвокатів і правом на вільне висловлення.

Автори Конвенції, усвідомлюючи неминучість колізій між свободою слова й принципом неототожнення адвоката з клієнтом, закріпили обидві гарантії поруч. Це сигнал про потребу балансу, який має забезпечувати демократична держава.

Таким чином заборона ототожнення прямо зафіксована як європейський стандарт – і при цьому вбудована в баланс зі свободою слова. Цю позицію підтримує і Рада адвокатських і правничих товариств Європи (CCBE), яка пояснює: мета Конвенції – укріпити верховенство права, бо атаки на роль адвокатів в Європі зростають, і безпека професії – умова доступу до правосуддя для громадян²⁶.

Експерт Ради Європи Д. Макбрайд²⁷ зазначає, що проблеми ототожнення адвоката з клієнтом є в усіх країнах, тому і потрібні механізми протидії цьому. Адвокат потребує захисту не просто тоді, коли згадується в контексті справи, в якій бере участь, а в тих випадках, коли це ототожнення має негативні наслідки.

Віцепрезидент Ради адвокатських асоціацій Європи Р. Завршек наголошує на необхідності створення балансу між захистом адвокатів і свободою слова. Негативні наслідки ототожнення можуть проявлятися як погрози, напади, позови чи дисциплінарні, кримінальні й адміністративні провадження. Тобто Конвенція містить перелік форм можливих наслідків.

Тобто європейські і вітчизняні експерти зазначають, що Конвенція захищає адвокатів від конкретних серйозних наслідків

²⁶ UA.NEWS. URL: <https://ua.news/ua/ukraine/advokat-kliient-chomu-zakon-pro-zaboronu-ototozhnennia-tse-zakhist-pravosuddia-a-ne-udar-po-svobodі-slova>

²⁷ ZN.UA. URL: <https://zn.ua/ukr/LAW/odin-pidpis-prezidenta-i-konflikt-advokaturi-ta-svobodі-slova-staje-realnistju.html>

ототожнення – нападів, погроз, переслідувань – і гарантує баланс зі свободою слова. Натомість українська норма має надто широке визначення «ототожнення», під яке може підпасти навіть репортаж із суду. Це створює ризик довільного застосування, конфлікт із правом на свободу вираження та підриває принцип правової визначеності.

У висновку РЄ зазначено, що є ризик непропорційного обмеження свободи слова; загроза самоцензури й «охолоджувального ефекту», що може придушити журналістику, громадський контроль і суспільну дискусію у резонансних чи політично чутливих справах; невідповідність міжнародним стандартам²⁸.

Принцип ототожнення адвоката з клієнтом є міжнародно визнаним Ст. 18 Основних принципів ООН про роль адвокатів вказує: «Адвокати не повинні ідентифікуватися з клієнтами та їхніми справами у зв'язку з виконанням професійних обов'язків»²⁹. Більш детально заборона ототожнення адвоката з клієнтом визначена у п. 7 Стандартів Міжнародної асоціації юристів щодо незалежності адвокатської професії, відповідно до якого «адвокат не повинен бути ототожнений владою або громадськістю з клієнтом чи справою клієнта, хоч би якою популярною чи непопулярною вона не була»³⁰.

Заборона ототожнення адвоката з клієнтом – міжнародно визнаний принцип. Ст. 18 Основних принципів ООН про роль адвокатів вказує: «Адвокати не повинні ідентифікуватися з клієнтами та їхніми справами у зв'язку з виконанням професійних обов'язків». Аналогічна позиція закріплена в Стандартах незалежності юридичної професії Міжнародної асоціації юристів (IBA): адвокат

²⁸ ZN.UA. URL: <https://zn.ua/ukr/LAW/odin-pidpis-prezidenta-i-konflikt-advokaturi-ta-svobodі-slova-staje-realnistju.html>

²⁹ Українська правда. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2025/07/25/7523408/>

³⁰ Ю. М. Басюк Ототожнення адвоката з клієнтом: етичні та практичні аспекти у сучасних умовах // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.88.3.55>

не повинен ототожнюватися органами влади чи громадськістю з клієнтом або його справою, незалежно від їхньої популярності чи суспільного резонансу³¹. У США адвокат зобов'язаний уникати створення враження, що він «асоціює себе з діями клієнта», але публічне висвітлення його участі у справі не заборонене. А у Великій Британії діє презумпція, що адвокат не несе відповідальності за дії клієнта. Перешкоджання свободі слова можливе лише у разі розголошення конфіденційної інформації або порушення принципів судочинства. У певних країнах, зокрема США, Великій Британії та Канаді, ототожнення адвоката з клієнтом розглядається у площині етичних стандартів та саморегуляції адвокатури, а не у вигляді адміністративного покарання. У Туреччині адвокатів, які захищають осіб,

обвинувачених у тероризмі, переслідують як співучасників: обшуки, арешти, провадження. У Колумбії – правозахисників-адвокатів вважають «лівими», стежать, грабують офіси, залякують, арештовують і навіть вбивають³².

Отже, український закон, з одного боку, наслідує європейський приклад створення гарантій професійній діяльності адвокатів. З іншого боку, він викликав суперечливі оцінки: його підтримує НААУ, тоді як громадянське суспільство та медіа закликають президента ветоувати цей Закон через значні ризики для свободи слова. Зокрема громадськість закликає провести публічну дискусію, передбачити можливість для адвокатів для захисту своєї репутації використовувати дифамаційні позови замість адміністративних штрафів, як це робиться в європейських країнах³³.

³¹ Watchers. URL: <https://watchers.media/articles/pokarannya-za-ototozhnennya-advokata-z-kliyentom-yaki-ryzyky-nese-zakonoprojekt/>

³² Українська правда. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2025/07/25/7523408/>

³³ Громадська Організація «Антикорупційний фронт Лариси Криворучко». URL: <https://www.anticor.foundation/novyny/22030/>